

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan izkroščiti pomenljive in drage po prenosnosti, ter vseja po pošti prejemana za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gid., za četrt leta 3 gid. 30 kr., za en mesec 1 gid. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja nižja cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gid. 50 kr., po pošti prejemana za četrt leta 3 gid. — Za oznanila se plačuje od šestostopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr., če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opraviništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. ad ministradivne veži, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz Bosne in Hercegovine.

Iz Bosne javlja oficijalni telegram 25. avgusta, da so Turki uže zopet 23. t. m. napadli našo 20. divizijo fml. Szaparyjevo pri Doboji na desnem bregu reke Bosne. Boj je trajal od polu poldne notri do devetih zvečer. Turški vstaši so svoj napad obračali najprej proti desnemu krilu, katero je sestavljal 78 polk rezervne infanterije; videti je, da so nameravali priti do mostov čez Bosno. Ali bili so tukaj od dveh kompanij 70. rezervnega peš polka z bajonetom nazaj vrženi, in so se vstaši precej do severno od Grabske nazaj pomaknili. Potem se je razvil boj tudi zoper jeden del centra našega položaja. Boj je bil najživahnejši pri 29. linijskem peš polku in so bili nazadnje vstaši povsod nazaj vrženi. Iz tega telegrama je torej vidno, da se naša vojska pod magjarskim generalom Szaparyjem le brani, mej tem, ko pod slovenskima generaloma Filipovičem in Jovanovičem hrabro in srečno napreduje.

Ko se namreč glavni poveljnik Filipović v dobljenem in zavzetem glavnem mestu Bosne, v Sarajevem, utrjuje in okrepljuje za daljno delo, poroča poveljnik v Hercegovini general Jovanović iz tabora pri Črničah, da je 21. avgusta odločno bil udaril proti glavnej moči turških vstašev, kateri so se v močnih pozicijah in utrjenih poslopjih hrabro bojevali; večjidel vodjev vstaških je našlo v zgorelih kulah smrt, ostanek je bil razpoden in razpršen; močnejši oddelek je zbežal v gore pri Bileku. — Mesto Stolac je bilo zaradi svojega izdajškega ravnanja kaznovano s tem, da mora mnogo živeža v kontribuciji za vojsko dati. Fml. Jovanović hvali, da se je vojska izgledno držala. Od oficirjev so ranjeni: major

Oehlmayr, nadlejtentant Sonklar, lejtentant Krüzner.

Iz Sarajeva se 22. t. m. poroča dunajskemu listu: Turški vstaši so zapustili goro Trebenico, katero so dozdej še zasedali, in so se v Zahorino goro nazaj pomaknili. Drug oddelek vstašev se je vsedel v 3000 črevljev visoko soteško Kapica Han.

Prijateljska poročila iz Bosne.

Izročeni nam je v porabo več privatnih pisem slovenskega častnika in dveh slovenskih rezervistov z bosenskega bojišča. Dasiravno ta pisma opisujejo stvari, katere so našim bralcem uže kolikor toliko znane, vendar jih hočemo v izpisku ponatisniti, ker vemo, kako naše občinstvo zanima vsaka novica iz Bosne, in pa tudi za to, da bodo naši čitatelji izvedeli, kako hrabro se boré in koliko trpe naši vrli slovenski fantje v „zlatnoj Bosni“.

Ostrog pri Varcarevem 6. avg. 1878.

Dragi prijatelj!

Gotovo si uže slišal o boji pri Rogelji (blizu Varcarevega, Varcar-Vakufa) 5. t. m., katerega se je bil udeležil največ naš polk Kuhn, in od našega polka posebno 3 bataljon.

10. kompanija je bila v živahnem boji. V središči vstaške vojske sem nenadoma zasačil v najgostejšji megli oddelek vstaških pešcev in jezdecev, in ko bi trenil, se kompanija razvije in prav peklenko streljanje se prične iz 120 pušk. Sovražniki so bili večjidel bosenski begi na konjih; lopovi so začeli strašansko tuliti: Allah il Allah! ter prav hrabro na nas streljati. V treh minutah je bil boj dovršen, 6 jih je obležalo mrtvih pred nami; kar je

bilo lahko ranjenih, odnesli so jih vstaši soboj; jednega smo ubili, ko je hotel svojega ranjenega tovariša rešiti; jezdec katerim smo konje postrelili, nabrusili so petó, ter zbežali pred nami. Barjaktar padel je teško ranjen raz konja. Infanterist Jablanovski od 10. kompanije uplenil je vstaški barjak (zastavo). Moja kompanija je izgubila 2 teško, 2 lahko ranjena, katera se bosta ozdravila.

Bosenski begi in njih privrženci so hudobna, fanatična sodrga. A tudi kristijanje so vsled dolge sužnosti pod turškim jarmom malo izobraženi. Turke, kateri so na bojišči mrtvi obležali, so pretepli in do nazega slekli.

Kaj trpimo tukaj, to je strašno; uže smokomaj ljudem podobni. Vsak dan gre dež, in po potih gazimo blato do kolén. Marširamo navadno od 5. zjutraj do 3. ali 5. popóldne, včasih pa tudi do 8 ure zvečer; potem se lekuhamo. Moj konj je bolan in jaz moram peš marširati.

V boji so bili naši Kuhnovci jako vrli in hrabri, večkrat celo predrzni; zmirom so veseli in pri dobrem humorji. Morali smo n. pr. čez potok, v katerem je ležal ubit Turek, naši ljudje so ga porabili za most, vsak mu je stopil na zadnjo oplato.

Naš polk je ta dan imel 3 mrtve in 16—18 ranjenih. Vstaši so mrtve in ranjene kolikor so mogli vlekli soboj. Na daljnem maršu smo našli mnogo pušk in družega orožja, katero so Turki na begu proč pometali. Vstaši so izgubili okolo 60 mož.

Jesti nemamo nič, ker provijant zaradi preslabih cest ne more za nami. Živimo od pečene koruze in čebule; vse je premalo modro osnovano, in jako me skrbi

Listek.

Zaklad pomorskega razbojnika.

(Po Fr. Gerstäckerji.)

Prvo poglavje.

V malej pristranskej izbici, a zategadelj ne menj važne pulperije ali gostilne na zatočnem delu mesta Valparaiso, sedelo je na večer 5. avgusta precejšnje število gostov različnih narodnostij. Ta dan leta 1810. bil je Chilencem posebne važnosti; odstavljen je bil namreč 18. julija višji kapitan Carasco v San Jago, glavnem mestu dežele. Pomenkvalo se je o tem dogodjaji, katero je bilo dnevno vprašanje; zraven se je pa tudi razpravljajal predlog slovečega Alvareza de Jonte, ki je iz Kordiljer tega dne sem z nasvetom prišel, da bi se sklicala vladna junta, ali zbor žlahčitev, v katerem naj bi se posvetovalo, kako bi bilo mogoče otresti se španskega

iga, pod katerim so še vedno zdihovali, in kojega so bolj in bolj čutili.

A sennora Fostero, najizvrstnišo živo priporočilo, ki je kedaj za katero krčmarsko mizo sedelo, ob jednom poštena posestnica te jako priljubljene gostilne, — ta bi gotovo nikdar ne pozabila, ako bi ne stopili k njej jeden trenotek, če tudi le v kratek pozdrav, predno se vsedemo k družim gostom.

Sennora Fostero, ali na kratko „sennora“, kakor so jej tujci, in „tia mia“ ali „tetika“, kakor so jej starejši znanci in vsakdanji gosti rekali, tehtala je dvakrat več, nego katera druga krčmarica; ne le da je bila bolj previdna in prisebna v vseh težkih slučajih, praktična v navadnem življenju, ne, tudi na vsakej chilenskej tržnej tehtnici bi sennora Fostero dve drugi krčmarici odtežila. V vsacem oziru bi se ona lahko postavila v izgled izvrstne krčmarice, tudi v moralnem, in to je v Valparaiso velikega pomena.

Kakor se je kazalo, bodo njena stara leta jej mirnejše in prijetnejše potekla, nego so jej mlada. Z vsakdanjimi dohodki bila je zadovoljna, in tudi zdravje imela izredno krepko. V svojej mladosti se je dvakrat omožila, a oba moža uže izgubila. Prvi njen mož, divji in nenkrotljiv možanec, ki ne mogel strpeti rednega in poštenega domovanja, kakor bi se to spodobilo oženjenemu možu, kupil si je z denarjem svoje žene malo ladijo, in ustrezajoč svojemu nagnenju, kupčeval in tržil z to ladijo mej otoki in chilenskim nabrežjem.

Nekoliko let mu je šlo vse izborno izpod rok; a jedenkrat minol čas, ko se bi imel domov vrniti, in — nij ga bilo. Uboga žena pričakovala je vrnitve njegove jedno leto, dve, tri leta, — zaman bilo je vse njeno upanje in pričakovanje. Vrjeti morala je tedaj vodji nekove druge ma'e, jednake ladije, kateri je z Lorenzo Fajardo objednočasno iz Otahaity odjadral, ki je pripovedoval, da jih je neda-

II.

Ostrog pri Jajcu 9. avg. 1878.

Po dveh bojih, katere sem prebil, sem še zdrav. Baj pri Rogelji ali Varcarevem sem ti zadnjič opisal. V drugem boju pri Jajcu 7. t. m. sem v središči 3 ure bil v hudem ognju; od sovražnika me je ločil globok jarek. Ko mi je municija pošla, izposodil sem si nove od polka Leopoldovega ter prijel desno sovražnikovo krilo v boku. Prej sem moral pa prav težavno čez gosto grmovje prodreti, kjer sem si obleko strgal in svoj daljnogled izgubil. Pri tem napadu so me Leopoldovci podpirali.

Naš regiment je imel ta dan 10 do 12 mrtvih, in okolo 70 ranjenih; naša kompanija je izgubila 4 mrtve in 19 ranjenih.

Vstašev je bilo ta dan 3 do 4000 v boji, bili so begi, pa tudi dva bataljona redne turške vojske, katera se je z njimi združila, imeli so tudi topove, katere so pripeljali soboj vojaki, ki so se pred nami iz Banjaluke umaknili. Sovražnik je bil utrjen v izvrstnih pozicijah. Toda res občudovanja vredna vztrajnost in hrabrost našega polka in Leopoldovcev, ki so se bili od pol 10. do pol 6. ure, vrgla je sovražnika iz njegovih pozicij. Ob 6. uri smo bili še 1500 korakov od Jajca oddaljeni, turška zastava je vihrala na kastelu, a kmalu so se nam Turki udali, in šli smo v ostrog pred Jajcem. Jaz sem bil tako zdelan, da sem se drugo jutro, ko je bilo treba dalje marširati, kar zgrudil, in moral sem se z opijem okrepčati. 24 ur nisem ničesa jedel, samo vodo sem pil.

Topovi, katere smo vstašem vzeli, so bili turški; ker se tudi redna vojska nahaja mej vstaši, borimo se tedaj s turško državo!

Dežuje vsak dan in vsako noč; 12 dnij se uže nisem slekel in večidel sem premočen, ker imam ves dan delo, ali pa v dežji stojim, šatorov nemamo nobenih. V obeh bitkah so mi bile samostalne naloge naložene, katere sem krepko izvršil.

III.

V Travniku 13. avg. 1878.

Prenočili smo v velikej kasarni v Travniku, kamor smo prišli 10. t. m. Dalje ne moremo marširati, ker nemamo nič živeža. Vina uže 10 dnij nisem pil, kruha uže 8 dnij ne videl; provijant zaradi slabih cest ne more za nami, družega nemamo jesti, kakor meso, suhar (cvibak) in rajž.

Kristijanje so jako veseli našega prihoda, posebno katoličanje; pravoslavni so večkrat

leč od otokov v onih krajih pogosta sapa, tifon, dohitela, in da je oni vodja se z največjim trdom rešil a z ladije obe katarki izgubil. Pravil je tudi, da je našel dva dni pozneje razbitine neke ladije, katere je izpoznal po vnanjem pisanji za ostanke Fajardove ladije. Ker ga tudi pozneje nij bilo še domov, nij se moglo več dvomiti, da je prerano smrt v valovih našel.

Žena njegova imela je z njim jedno samo dete, hčerko.

Šest let po izgubi prvega svojega moža, omožila se je iz nova, takrat z rojenim Chilencem, don Fostero po imenu; ta zakon ostal je pa brez otrok in tudi don Fostero zamrl je uže v tretjem letu njune zveze; pal je namreč z konja, ki se je splašil. Zdaj pa sennora Fostero nij več hotela misliti na možitev; a sama je svoje gospodinstvo nadaljevala, ne iz potrebe, marveč, da je česa opraviti imela.

Svojo hčer, Manuelo, dala je, ko je bila

lopovi, ki s Turki vred na nas streljajo. Neki lovski stotnik je 23 takih poštenjakov ukazal kar na mestu ustreliti.

Dežela je jako lepa, a vse, kar je tukaj storila človeška roka, je mizerabel. Hiše so vse lesene.

Da so se Turki nam ustavili, vse nas Slovane jako veseli, kajti tisto kotetiranje iz početka z mohamedanci, in tista razložna namera naših politikov, opirati se na turški element kot posedujočo stranko, je bila vsem slovanskim vojakom negnjusna. Zdaj je vse to nemogoče.

Seeder in Seidl!

Iz Maribora 19. avg. [Izv. dop.]

Boljši, lepši časi bodo za nas Slovane v Avstriji, in tudi za nas Slovence prišli, in ne bode nam treba se za svoj obstanek kot narod tako boriti, kakor zdaj. Videlo se bode na merodajnih mestih, da nij tako lahko Slovenca ponemčiti, da je ponemčenje, če se ljudstvo v bran postavlja, nemogoče, ali vsaj, da stane to dela več sto let, in dali nam bodo več zdravega zraka za življenje. Uvidevali bodo pravi avstrijski patrijotje vsi, da smo Slovenci, mi duševno toliko nadarjeni Slovenci, jako važno ljudstvo, ker mejaši smo Italijanom in Nemcem, pa tudi Jugoslovanom, in tako v prvej vrsti posredovatelji mej kulturo naših sosedov in Jugoslovanov, kateri slednji so mnogoštevilni, ki pa bodo te nemške, ter italijanske kulturne elemente le v slovanskej obleki sprejemali iz bratovskih rok, iz nemških šol, kakor se nam ponujajo zdaj na Slovenskem, pa ne.

Slovenci smo mali narod, ali mi smo važno ljudstvo za Avstrijo, ki hoče evropsko kulturo nositi na slovanski jug in vzhod, mi smo pa tudi važni zaradi tega, ker čuvamo biser Avstrije, krasno Adrijo kakor svoje oko. Mi smo graničarske straže proti Italijanstvu, ki po našej Adriji hlepi.

In uvidelo se bode, da ljudstvo, katerega sinovi se po tujem jeziku na take stopinje vspenjajo, na katerih sam Nemeč po jeziku, katerega iz doma soboj prinese, stoji in da se ti naši slovanski sinovi nič ne boje nemške konkurence, ampak da celo to nemško konkurenco z vspehom premagujejo; uvidelo se bode da je škoda, toliko talentirano slovansko ljudstvo po ponemčevanju, ki le par nemških besedij ubije v glavo našemu kmetu, družega pa nič ne, zavirati ga, da se po naravnej poti,

nekoliko odrasla, v San Jago k sestri, da bi jo po šegi deželnega glavnega mesta odgojila. Vsaj je bilo tačas Valparaiso malo, neznatno pristaniško mesto, in pulperija gotovo nij pripraven kraj za vzgojo mlade lepe deklice.

Manuela došla je pred kratkim svojo mater za nekoliko časa obiskat.

V postrežbo svojih gostov najela si je sennora Fostero dve deklici iz Guilotte, Maquito in Juano, kateri sti kakor dvoje srna, skakljali od jednega gosta do družega, v malej, pičlo razsvitljenej izbi, ter sti nosili pijačo in sadje, — olive, oranže in grozdje okolo, — kakor je kdo izmej gostov zahteval.

Najuljudnejši kot v izbi zaseli so pa četiri gosti, katere moram bralcu tudi predstaviti. Pozornost vsacega vzbuja, akopram ne naj starji, vendar po svojej vnanjej osobnosti, in tudi po svojej obleki, tuj mož, o katerega stanu in imenu bi vsakdo zamán povpraševal. Takoj se je pa izpoznalo, da je on glavna

po jeziku, katerega otrok od materinega krila v šolo prinese, ne more potrebnih za življenje rečij naučiti. Izpoznali bodo naši avstrijski nemški sodržavljanji, da slovanski pravi domoljubi ne črtijo Nemca in da ne črté njegovega nemškega jezika, ampak, da ti domoljubi slovanski prav dobro vedo, da bi bilo neumno, omiko Nemcev in Italijanov, katera je te narode toliko trpljenja stala in je velika, strani vreči in kar z nova slovansko hišo zidati začeti. Izpoznali bodo, da ti slovanski domoljubi tudi po tem izprevidenji ravnaajo, ali spoznali bodo tudi, da imajo prav ti narodni slovanski možje, če trdijo, da ljudska šola nij za to na svetu, da bi se otrok v njej samo tujih jezikov, kakor pri nas nemščine učil, ampak, da ima ljudska šola otroku podati za življenje najpotrebnejše znanosti, katere doma za plugom, za delavsko mizo rabi, da pa oboje nij mogoče, in tedaj pridemo tudi mi domačini v lastnej zemlji do veljave in kmet naš dobil bode morebiti le kak odlok ali razsodbo, ki bo v razumljivem domačem jeziku pisan. Tedaj se bode tudi mestjan in tržan in uradnik domačega jezika učil in ne bode rekel, da mi narodnjaki, ki zdaj nečemo še našega poštenega domačega jezika za vrata staviti, hrvatski, ruski in Bog si ga vedi kako „novo“ ali „pomešano“ govorimo; on ga bode znal, ker se ga je v šoli tudi učil in ne bode mu sovražnik, ker: „ars non habet osorem nisi ignorantem“.

Pridejo poštenejši časi za nas Slovence. Naš cesar nij zastoj rekel pred par leti: „napravite mir mej mojimi narodi,“ držal bode besedo, in Slovenec, ki po svojej dobrej glavi kaj boljšega zasluži, nego, da bi bil obsojen k onej modrosti, ki se v tem pokaže, da prosti Slovenec sicer vé par nemških besedij brbljati, da pa ne zna pošteno niti v svojem, niti ne v nemškem jeziku napisati par stavkov, bode na bolje prišel, in sicer tja, da bode otrok njegov se v ljudskej šoli kaj naučil v svojem jeziku, kar doma na paši ne bode tako hitro pozabil, kakor zdaj pozablja one nauke, katerih se je v tujem si jeziku na pamet samo učil, ne da bi jih razumel. Bode prišla doba, ko bode le oni človek, ki dalje gre, v srednjih in višjih šolah se nemškega jezika učil, in da bode ta potem nemško kulturo, omiko svojcem v razumljivem, domačem jim jeziku razlagal, ter povedal n. pr. kmetu: glej, to in to sem bral v nemškej knjigi, to in to videl na Nemškem, na Francozkem, na

osoba cele družbe. Vedel se je prav po domače sè sennoro Fostero, dozdevalo se je, da celo nekako milostno. In da si je denes prvičkrat stopil čez prag te pulperije šalil, se je z obema natakarcama, kakor kakov star gost, a ne, da bi le jedenkrat svojega obraza le v smehljaj zategnil. V obče bilo je vedenje njegovo tako neprisilno prosto, vedno pa tako pristojno, kakor da bi uže, Bog zna koliko let ne videl nobene druge krčme od znotraj. Ipak se nij znal nikdo od gostov spominjati, je-li uže kedaj videl tega moža, ali ne.

A vedel je veliko tudi ta mož, ter bil znan z vsemi deli sveta. O najoddaljenejših krajih govoril je baš tako, da bi se človek kar mislil, da pripoveduje o svojej domovini. To sodbo potrjeval je tudi njegov od solca zagoreli in osorni obraz, ki je svedočil, da je mnogo težav in nevarnostij dostal, kar se je izpoznalo tudi iz vsega njegovega močno ustvarjenega trupla.

Italijanskem itd. Prišla bo ta doba, ker pamet je še zmirom, če ne brzo, pa počasi zmagala, in pametno je jedino tako omikavanje slovenskega ljudstva; ali — na poti je še le ta pametna doba.

V tej pametnej dobi se bode našel kak učen slovenski človek, ki bode nazaj v naš zdajnji čas pogledaval, ter nam sledil, kjer smo mi hodili. Čudno se mu bode zdelo, da so se pri nas našli koncem 19. stoletja ljudje, ki so tisto skledo zaničevali, iz katere so prej jeli, ter tujcu na strežaj vrata v domačo hišo odpirali. Čudni se mu bodo zdeli ljudje, ki so kričali: nemški se učite vsi, ti kmet moraš znati le nemški, drugače ne razumiš nobenega pisma, nobene razsodbe. Čudni in kakor norci se mu bodo zdeli ljudje, ki so kričali: tujca volite za svojega poslanca, domače vaše ljudi pa vrzite čez prag!

Ali našel bode ta prihodnji človek, ki bode naše zdanje slovensko delo in nelhanje pregledaval, da niso vsi Slovenci taki norci bili, ampak, da je le nekaj ljudij zlati blišč iz bogate tujine tako oslepil, da so se jim možjani uvodeneli, ter da so okolo zatega teleta tujine prav nov ples plesali ter blato nosili na oltarje domačih bogov. Našel bode, da so še možje bili v slovenske deželi, ki so krepko klicali: stojte, ne dajmo se smešiti pred svetom, ne dajmo svoje domovine ter svojega ljudstva in jezika zametavati, to bode slab kruh iz te nerodne moke, bodo pametni tujci nemara rekli: napravite streho čez slovenske dežele in norišnica je gotova!

Učeni možje bodo morda v prihodnjem pametnejšem času pisali o nas, in ker je na slovenskem Štajerskem Slovenec mejaš sosedu Nemcu, ozirali se bodo posebno na te Slovence in tu bodo ob Savini našli prav pametne ljudi; kaj pa ob Dravi! Šmentajte, ne vem kako bode, če bodo brali: slovenski kmetje mariborskega, bistriškega in št. lenartskega okraja so Seederja in Seidla v deželni zbor za poslance volili! — Kaj je ta g. Seder bil, bodo vprašali! Domačin! Ne! Ali mar tujec, ki je dokazal, da slov. ljudstvo ljubi in da kakor n. pr. Nemeč Herman kakor pošten domačin za to ljudstvo stoji in dela? Ne, on je tistih Nemcev jeden, ki hoče, da se slovenski otrok v ljudske šoli le nemški uči, to je, nemški duševno ubija, Seeder je tistih jeden, ki misli, da se mora celo ljudstvo zaradi tega, ker on ne zna slovenskega jezika, nemški

učiti. In vprašali bodo ti učenjaki, ali je bil ta Seeder neodvisen mož? Ne, odvisen in celo tako odvisen, da mora denes pred to sistemo, jutri pred ono, kakor veter zasučje, klečati, drugače je brez kruha. Oči bode mož rodoljubni in objektivni zgodovinar zatisnil, neverovajoč svojemu vidu. Joj, bode klical, joj ljudstva — to nij imelo kar ne betvice lastne volje. to se je dalo komandirati po notah!

Mej potjo. v Celji bode bral, da so jenkraj nekovega Brandstetterja, ki je bil poslanec slovenskih kmetov mariborskega volilnega okraja obsodili zaradi priproste goljufije na 6 let ječe. To ga bode zanimalo, on bode celo pravdo preštudiral, in našel bode, da je nekov Nemeč Seidl bil tako dober prijatelj tega Brandstetterja, da se je vsak dan mej obravnavo govorilo o tem prijatelju; našel bode, da sta se ta dva politična tovariša, Brandstetter in Seidl, malo pred procesom še vkup vozila, roko v roki hodila in velik trušč po štajerskem svetu vkupaj delala, in brali bodo ti zgodovinarji ob Dravi: slovenski kmetje so leta 1878, to je, par let po Brandstetterjevi pravdi zraven Seederja tudi Seidla za poslance izvolili! Vraga, bodo djali, pa to vendar nij oni Seidl, oni Brandstetterjev dober prijatelj! — Je, je!

Nič več, tu je bil svet z deskami zabiti, nazaj, nazaj, tu slovenski kmet nij ne kapljice krvi črnomeljskega Kranjca imel, tu je plesal po nekej piščalki, prav čuden ples. — bodo djali in črno papir zarobili. — In pošteni Nemeč, ki bode pozneje naše življenje risal, bode tisto dejal. Lepa reč bo to, in naši otroci, vnuki bodo lepo veselje z nami imeli, prav z veseljem bodo kazali na nas, svoje očake! — O da, vsak bo rajše mej belimi Kranjci si očaka iskal, nego ob Dravi! — Le Seederja in njegovega prijatelja Seidla volite 12. sept. tega leta slovenski kmetje mariborskega volilnega okraja, — čudno si boste čast delali, — za medalijo se vam bo obesila stara šlapa, če to res storite! —

Srbska proklamacija neodvisnosti.

Srbi!

1. (13.) decembra minolega leta pozval sem vas v drugič k orožju; takrat vas nijsem le poklical v imeu osvobojenja naših zatiranih bratov, ampak tudi v imeu neodvisnosti naše drage domovine srbske.

Akopram se še nijste odpočili od hudega

nejednakega boja, kateri smo pričeli zoper veliko osmansko cesarstvo v zvezi z našimi brati Črnogorci, akopram so vas velikanske žrtve težile, katere smo morali tačas nositi, sli ste vendar kot vredni nasledniki svojih slavni pradedov za klicem svojega vladarja.

Nijste se bojevali le s sovražnikom, ki je imel vedno več orožja, katerega število je bilo šestokrat večje, ampak bojevali ste se tudi proti ostremu mrazu ki je bil tačas, in vzeli ste močne tvrdnjave in neprodrljive soteske, katere je imel sovražnik zasedene. S človeškimi in naravnimi ovirami se boreči, korakali ste od jedne zmage do druge. V teku šestih tednov prodrli ste bliskoma do Kosovega polja, kjer se je čez pet sto let v Gračaniški cerkvi žalostnega spomina srbska pesen zmagi pela. Zajeli ste več tisočev sovražnih vojakov, dobili ste mnogo vojnega plena, okolo 300 kanonov, več tisoč pušk najnovejšega sistema, da se ne omeni neizmerne množice municije vsake vrste. V svojem sijajnem prodiranju trebalo bi Vam bilo le še jeden korak storiti, in srbske zmagovalne zastave vihrale bi tudi v Prištini, Skoplju in Prizrenu, v starih stolih Nemanjčev; a premirje 19. (31.) januarja Vas je prehitelo, in Vam ukazalo ustaviti se.

Srbi! Vaš zmagovalni boj je srbsko zgodovino z novimi, leskečimi se listi obogatil. Imena: Sveti Nikola, Akpalanka, Pirot, Niš, Grdelica in Vranja svetila se bodo v zgodovini kakor zvezde, katere bodo Vašim potomcem Vaše kreposti osvitljevale in svetu kazale, kaj more mal narod izvršiti, katerega navdušuje domoljubje in ga vodi ideja slobode.

Hvala Vam, moji neprecenljivi junaci, hvala vam pred Bogom in svetom!

Vaše žrtve dale so nam srečo, da smo znaten del svojih zatiranih bratov oprostili, da smo jih videli slobodne in se zdaj v prvič po nesreči na Kosovem polju kot bratje pozdravili.

Ako sem 1. (13.) decembra minolega leta izjavil, da so one vezi pretrgane, katere Srbsko onečeščujejo; ako sem tačas vazalno razmerje končal, — Vi hrabri vojniki Srbske ste na bojišču dokazali, da je Srbska vredna, da stopi v vrsto neodvisnih držav, da more sebi neodvisnost priboriti in dati ob jednom poroštva, da more to neodvisnost, ako treba, tudi z orožjem v roci braniti.

Tujec ta nij bil ravno velike rasti; a izraščjen lepo, vsekako v južnem podnebj rojen, imel je svitlo črne kodraste lasi in jednako, skrbno varovano brado, katero je navadno leva roka na dve strani gladila, mej tem, ko je desna poln kozarec k ustam donašala. Na čelu, pričeni še pod lasmi doli do nosu prilepljen mu je bil črn ozek oblič, kar ga je delalo nekakovo čudnega, nikakor ne prijaznega; in prav ta oblič je obe dve natakariči uže tačas tako prestrašil, ko je tujec v izbo vstopil. Sè skritim strahom opazovali sti ga deklici in skrivnostno o njem govorili. Iz očij njegovih kazala se je duhovitost, posebno kadar je govoril; ako je pa za malo časa obmolknil, in je v onem trenutji opazoval izbo, zbrane goste ali celo prijazno krčmarico, — katera se je pa zmirom oplašila tega pogleda, ter se je trudila, da bi se pogleda obojih ne srečala, — tačas žarile so njegove oči, dejal bi divje in strašno izpod črnih grimovčastih obrvij in črnega obliča. Celu ljubezniv obra-

zek Manuele, ki se je pred pol ure k svojej materi vsela, — se ve da ne zato, da bi jo on ogledoval, — nij mogel hudega izraza v tujčevem pogledu, ako jo je slučajno opazil, omehčati, ter njegovega osornega obraza razjasniti.

Ako ga je človek hitro pogledal, zdelo se mu je, da je tujec po šegi chilenske opravljjen, in sicer tako, kakor se nosijo navadni ljudje; na ramenih visel mu je slab, plav „poncho“, rumeno in rudeče ob krajih obrobjen, s kakoršnim se oblačijo Peoni. Ta poncho zakrival je ves zgorenji del trupla tujčevega. A na vratu gledal je izpod plašča ovrata fine suknene janke ter snežno bele srajce. Pod ponchojem visela sta, in se skoro tla dotikala oba čopa kineške prepasnice od najlepše svile, kakoršno imajo le odlični in premožni Chilenci, ali tudi ljudje, ki so se uže po kitajskih morjih vozili. Na naslanjalu stolovem visel mu je njegov širokokrajni klobuk, na katerem je tudi ovit bil rudeče svilnat trak.

Drugi gost, ki pa nij sedel zmirom pri mizi, ter si je imel sedež le zahranjen, je bil mlad mož kakih petindvajset let. Le sem in tja se je vsedel k mizi kjer so bili gosti, vedno le tačas, ako je šla Manuela iz sobe materi pomagat. Drugače sedel je le pri Manueli in se z njo pomenkoval. Brke njegove bile so redke in svitlo rujave, lasi kostanjeve barve in kodrasti, oči prezorno plave in vendar živahne. Njegova obleka od najlepšega suknja, ter višnjeva čepka sè zlatim obrobkom kazali sti na angleškega pomorskega častnika. Edvard Vilkinson je v resnici častnik angleške fregate „Terpsichore.“ Nedavno ranjen bil je pa v boji z neko francosko vojno ladijo tako nevarno, da ga je kapiten ladje, ko je dospel v Valparaiso, tam pustil, — ker je bil Edvard Vilkinson še vedno v smrtnej nevarnosti, da bi laglje in hitreje ozdravil. Dogovorjeno je bilo, da, ko se bode ladija od peruanskega nabrežja v Valparaiso vrnila, ga bode kapiten zopet soboj vzela. (Dalje prih.)

Preliminarni mir, sklenen pred zidovjem Carigrada 19. februarja (3. marcija) v San-Štefanu, oziral se je tudi na Srbsko. Blagodušni car, ki je vzel slobodo iztočnih kristijanov v svoje varstvo, prisilil je otomansko porto, da se je odrekla gospodstvu nad Srbsko.

Potem 1. (13.) junija sešel se je v Berlinu kongres velevlastij, ki je vprašanja, omejnena v san-štetfanskej nagodbi, končno vredil. Preiskoval je tudi srbsko stvar, katero je moj pobleščeni minister vnanjih zadev tako modro in domoljubno zastopal, da mi je dolžnost izreči mu s tem svojo javno zahvalo. Dogovor, kateri so 1. (13.) junija polnomočniki velevlastij v Berlinu podpisali, pomiril je zopet orient. Če tudi ta dogovor nij vsem srbskim željam zadovoljil, mora biti Srbska v oziru na odnošaje, v katerih se je ta velika mejnarodna pogodba sklenila, velevlastim ipak za njihovo visoko prijaznost hvaležna.

(Konec prihodnjič.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 26. avgusta.

Dunajska „Deutsche Ztg.“ trdi, da je vendar le res, da je grof **Andrassy** za to, da bi se s Turčijo naredila taka zveza, da bi ona še ostala vrhovna gospodarica čez Bosno in Hercegovino. Andrassy baje da meni, da bi bilo zasedenje in obdržanje Bosne prelomljenje berlinskega dogovora. Dunajska dvorna stranka pa da je proti Andrassyjevi misli.

Priprave za volitve v **deželne zbornice** so v dolenjem Avstrijskem večidel končane. Na Dunaji bode 30. t. m. volilen shod v notranjem mestu. V predmestjih so taki shodi uže bili, a večidel slabo obiskani. Moravski „Hlas“ pozivlje slovanske Moravane, naj složno volijo narodne kandidate.

Na **Češkem** bodo volitve za državni zbor za onih 23 poslancev, ki so dozdej izostajali, vršile se 2. in 5. oktobra.

V več **hrvatskih** mestih so bile, kakor v Zagrebu, razsvetljave in svečanosti zaradi vzetja Sarajeva po našej vojski.

Na **Ogerškem** se mej Magjari pokaže še zmirom velika nevolja na okupacijo Bosne. Podžupan peštanski se je branil ustreči vladnemu ukazu zbrati dovolj priprege za dovoz živeža k vojski v Bosno. Poslanec Uermeni pa razglša pismo na Tiszo, naj čem prej skliče državni ogerski zbor, da bode ta izrekel se o kritičnem stanju na jugu in o državnej akciji v Bosni. Torej Magjari nečejo do 17. oktobra čakati, temuče uže prej bi radi vpili zoper okrepcanje monarhije.

Vnanje države.

Rusi so zasedli trdnjavo Varno. 65. in 66. polk zasedel je vnanja utrjenja, ostala divizija pa trdnjavo. Batuma pa Turki še zdaj nijso izpraznili, ter se porta izgovarja s tem, da mora najprej prebivalstvo v okolici umiriti, katero se še vedno ustavlja ruskemu zasedenju trdnjave. V ruskem taboru pred Batumom so se minolo nedeljo Rusi in mestni uradniki batumski posvetovali, kako bi se dalo mirno zasedenje trdnjave po Rusih doseči. Mej tem pa, ko Turška neče niti jednega sklepa berlinskega ugovora izvršiti, zahtevala je zdaj od generala Totlebena, naj izprazni luko Burgas. To zahtevanje je general Totleben od bil, ker Rusi to luko potrebujejo za preskrbljevanje armade z živežem v Rumeliji.

Iz **Carigrada** poročajo angleški listi, da hoče Turčija vzeti 5 milijonov funtov šterlingov na posodbo. Angleška vlada bode baje za poroka za to posojilo.

Francoški, minister vnanjih, Waddington je pri necem obedu v Aisne-departmentu govoril: Na kongres (berlinski) se mnogo vika, ali čas še nij prišel, da bi mogli niegov vspeh

prav soditi kakor zasluži. Jaz mislim, da berlinski dogovor pravično in trajno rešuje orientalno vprašanje, ako se pošteno izvede. Mi smo v Berlinu naredili mir na zunaj, naredimo ga zdaj doma znotraj.

Nemški cesar je zapustil češke Toplice, in šel skozi Salzburg v Gostin, kjer ga je Bismark pozdravil.

Domače stvari.

— (Veselico) v praznovanje pridobitve Sarajeva napravili so 24. t. m. na Brdu pri Lukavici — kakor se nam piše od tam. — Udeležilo se je iste mnogo občinstva iz okolice in vsi domačini; zabava bila je jako živahna, in napivalo se je domovini, cesarju, hrabrej našej armadi in našemu narodu. Pri tej priliki nabral je g. J. Škofic, župan na Prevojah, mej navzočimi za ranjene vojake svoto 27 glđ. 50 kr., katera je bila nam izročena, in smo jo oddali uže odboru gospej za pomoč ranjenim vojakom.

— (Fml. Šmigoc), ki je nekoliko ranjen bil v tilnik, šel je te dni v Bled, kjer njegova družina biva uže od prej.

— (G. Aleksander Brückner), do sedaj učenemu svetu znan po svojih studijah o litavščini, potrjen je od ministerstva za uk in bogočastje za privatdocenta na dunajskem vseučilišču ter bode prodaval o primerjajočej slovnici slovanskih jezikov. Dobro!

— (Ruski prof. g. Roman Fedorovič Brandt), ki je uže pred dvema letoma popotoval po Slovenskem, mudil se je zadnje dni vračaje se s Srbskega in Hrvatskega na Rusko spet dalje časa v Ljubljani, ter je s znanim jezikoslovcem slovenskim razglabal pravila slovenskega priglasa. G. Brandt piše namreč obsirno studijo o ruskem, bolgarskem, srbsko-hrvatskem in slovenskem akcentu.

— (Prof. Glovacki), ki s prof. Erjavcem za našo matico piše slovensko floro, obiskal nas je te dni v Ljubljani. Zadnje čase je potoval in rastline nabiral po Pohorji, po Koroškem in po triglavskem pogorju. Profesor Erjavec potuje po Notranjskem in po ister-skem Primorju.

— (Slovenski jurist Kump), kateri je bil kakor smo poročali, v bitki pri Varcarovem 5. t. m. teško ranjen, biva zdaj na Dunaji v garnizonskej bolnici št. 2.

— (Dvorno žalovanje) je na cesarjev ukaz uvedeno od predvčeranjem naprej do 7. sept. vsled smrti vdove španske kraljice Kristine.

— (Domača obrtnija.) Pivovarna fabrika gg. bratov Kozlerjev v Ljubljani je sedaj popolnem po novem sistemu urejena. Pivo katero napravlja iz prve meščanske pivovarne prišli pivovarnar je zdaj izvrstno, kar se najbolj dokazuje s tem, da pivovarna pošilja vsaki teden več vagonov pive v Genovo, v Trst, Aleksandrijo in o zadujem času tudi v Bosno. V Banjaluki se toči uže kar je začela okupacija naše armade, ljubljansko Kozlerjevo pivo. Ako se pomisli, da pivovarna fabrika daje dan na dan 80 večji del domačim delovcem kruh, je pač čudno, da naše občinstvo brez potrebe zabavlja čez zdaj res izvrstni Kozlerjev fabrikat in hvali tuje blago, ki je včasih jako dvomljive vrednosti, na mesto da bi podpiralo jedino večje fabriško podjetje, katero daje mnogim domačinom eksistenco.

— (Strela.) V Polji pri Ljubljani je ob viharji in grmenji v nedeljo popoldne tre-

ščilo v Levčevo hišo, in je strela gospodinjco zadela po strani. tako, da je več ur v omedlevici ležala. Vendar se za življenje njeno nijbati. Druge škode nij bilo.

— (Utonil) je v cerkniškem jezeru pri kopianji delavec Josip Žiberna 14. t. m. iz Sežane.

— (Tržaška čitalnica) vsem družabnikom naznanja, da se je preselila 24. avg. t. l. iz zdanjega stanovanja v Hierchljevo hišo, Via alle Poste št. 10 A, I. nadstropje, kjer je uže poprej več let bivala.

— (Turčin Fehim Efendi) bivši župan v Banjaluki, naselil se je v Trst, kupil lepo vilo, ima pri sebi 20 žen, dva skopljenca in nekoliko otrok, njegova družina je velika. Avstrijsk zakonik ima mnogoženstvo za hudo delstvo, ter ukazuje, da se ima kakor tako kaznovati. Fehim Efendi pa se je naselil in kupil posestvo v Trstu. mora se imeti za avstrijskega podanika. Zdjaj je tedaj prašanje, ali se Turek odpove mnogoženstvu, ali pa se morajo promeniti državne postave, pravi „Edinost“.

Tujci.

25. avgusta:

Evropa: dr. Eisenzopf iz Gradca. — Heckl iz Trsta. — dr. Kanitz iz Dunaja.

Pri Slonu: Schilling iz Gorice. — Debelak iz Trsta. — Perz iz Novega mesta — dr. Kočvar iz Coja. — dr. Pernhoffer iz Dunaja.

Pri Maliču: Padar iz Gradca. — Schimer iz Dunaja. — Florio iz Trsta. — Stiller iz Celovca. — Glas iz Dunaja. — Barth iz Linca.

Dunajska borza 26. avgusta.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

	glđ.	kr.
Enotni drž. dolg v bankovcih	62	15
Enotni drž. dolg v srebru	64	25
Zlata renta	72	50
1860 drž. posojilo	111	75
Akcije narodne banke	813	—
Kreditne akcije	258	40
London	115	30
Napol	9	25
C. kr. cekini	5	50
Srebro	100	40
Državne marke	56	90

Prijateljem in znancem s tužnim srcem naznanjamo, da je naš premili

Jakob

dne 5. t. m. v bitki pri Rogelji teško ranjen po silnih mukah v Varcarovem v Bosni blago dušo izdihnil.

Priporočamo ga v blagi spomin.

Sv. maše se bodo v Trnovem na Notranjskem, v Črnomlju in Tuševem dolu brale.

Ilirska Bistrica — Tušev dol, dne 26. avgusta 1878. (272)

Ana Štrucelj, mati. Matija Štrucelj, dekan in župnik v Trnovem, strijec. Josip Štrucelj, posestnik v Tuševem dolu, Štefan Štrucelj, posestnik na Talčem vrhu, Juraj Štrucelj, c. k. okrajni sodnik v Il. Bistrici, bratje. Ana Žagar roj. Štrucelj, Marija Jerman roj. Štrucelj, sestri. Janez Žagar, trgovec v Chicagi v severnoj Ameriki, Josip Jerman, posestnik na Rožičem vrhu, svaka.

Wir empfehlen geschätzt.
als Bestes und Preiswürdigstes

Die Regenmäntel,
Wagendecken (Plachen), Betteinlagen, Zeltstoffe
der k. k. pr. Fabrik

von M. J. Elsinger & Söhne
in Wien, Neubau, Zollergasse 2.

Lieferanten des k. und k. Kriegaministeriums, Sr. Maj. Kriegsmarine, vieler Humanitätsanstalten etc. etc.

(159—55)